

11 травня
2023

КОНЦЕПТУАЛЬНІ,
МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА | 01601 Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»**

11 травня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ
2023

УДК 1: 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-5

Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 171 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-5

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

Key words: *critical thinking, future psychologists, psychologist's research activity, research competence, media literacy.*

УДК 1:37.014.5:39

Заблоцький В.П.

*доктор філософських наук, професор
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики
Український державний університеті
імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

ОБРАЗ ЗНАННЯ ЯК ОСНОВА ОСВІТНЬОГО СТРАТЕГІЄТВОРЕННЯ

Дослідження розглядає ключову роль стратегічного планування в соціальному розвитку, зокрема в контексті освітньої політики. Акцентується на необхідності чіткого визначення стратегій для досягнення далекосяжних цілей, забезпечення соціальної впорядкованості та передбачуваності. Важливість стратегічного планування зокрема зрозуміла в критичних умовах, таких як війна. В статті критикується нереалізований потенціал багатьох публічних стратегій та закликає до ґрунтовного підходу до формування стратегій, зокрема в освітній сфері, як моделі ефективного соціального розвитку.

Ключові слова: *стратегічне планування, соціальний розвиток, освітня політика, критичні умови, передбачуваність, впорядкованість, ефективність.*

1. Формування і реалізація стратегій – необхідна умова досягнення соціальними суб'єктами як далекосяжних бажаних цілей, так і надання впорядкованості спонтанним процесам і певної передбачуваності – непередбачуваному.

2. Чітко визначені стратегії (особливо освітні) надають можливість інтегруватися ("вбудуватися") людині до масштабних стратегій, узгоджуючи власну життєву стратегію та концепцію свого Я із стратегією розвитку громади, країни, міждержавних утворень (на кшталт ЄС) тощо

3. Нехтування елементарними вимогами стратегічного планування наочно виявляються за критичних умов війни, коли прикрі прорахунки держави змушені компенсувати волонтери. Але відсутність багаторічного мілітарного вишколу молоді (у школах та спортивно-тренувальних таборах) не можна компенсувати за кілька місяців.

4. Вочевидь, тривалий час стратегії створювалися як політичені маніфести, які нікого не зобов'язували ні до чого і носили факультативний і атрибутивний характер, не підкріплені відповідним бюджетним фінансуванням. За роки незалежності стоси нереалізованих (але оприлюднених) стратегій утворили цілий «депозитарій мрій» (в цілому – і Національної Мрії).

5. Саме тому і саме зараз освітнє стратегієтворення має виступати зразком плідності ґрунтового стратегієтворення, що формує далекоюжну лінію розвитку як власне освітньої галузі, так і суспільства в цілому (від рівня територіальної громади, локального суспільства – і до України в цілому як невід'ємної органічної частини європейської спільноти).

6. В центрі такого стратегієтворення стоїть цілісне знання, що складається з необхідно фундаментальних елементів. Вони утворюють певну ієрархію, і неухвага (неповага) до якогось одного елементу руйнує саму ідею ефективної стратегії.

7. По-перше, образ знання вимагає усвідомлення і бачення образу тієї людини, на виховання якої спрямовані зусилля як освітньої системи, так і тих ланок (рівнів) громадянського суспільства, повноцінним членом якого має виступати освічена людина як компетентний громадянин. Доводиться констатувати, що в цьому відношенні наші співгромадяни не виступають дієвими носіями громадянської свідомості і активності, спроможними на ділі боронити свої і чужі права. Відповідно, компетентний громадянин, що володіє усім арсеналом дієвих засобів легітимного захисту своєї особи, своїх прав і свобод – це мета освіти. Це – персоналізований фокус того, що має бути метою освіти. Відповідно, ми чітко розуміємо, якими знаннями та практичними навичками має володіти така вільна і самодостатня людина. Це – знання себе як носія і усвідомлення свободи, як найвищої цінності суспільства (згідно Конституції), знання меж, за які не може за ніяких обставин переступати влада і держава та ін. Знання свого суверенітету як носія чеснот і цінностей, спадкоємця минулих поколінь, надії нації і культури. Здавалося б, це усе – очевидні речі. Але тим дивніше виглядає брак психологічної освіти, скажімо, у середній школі.

8. Істотно важливо подолання тлумачення знання як тільки такого, що є чимось («про щось») усвідомленим, що співвідноситься із якимись явищами «реальності», як засвоєння результатів пізнання тощо. Емоційна складова знань є фундаментом раціональності (множинної раціональності!) і зовсім не запереченням останньої. Чуттєвість і чутливість, витонченість і медитативна заглибленість робить взагалі інтелектуальний інструментарій більш адекватним. Відповідно, емоційний досвід – елемент справжнього знання, що фатально недооцінюється європейською традицією освіти.

9. Образ сучасного знання – це адекватне розуміння того, яка освіта у сучасному світі є конкурентоспроможною. Тобто такою, що дозволяє якимось країнам перебувати в лідерах світового поступу, а носіям цієї освіти бути конкурентоспроможними на ярмарку праці і творчості. Очевидно, дедалі більше стає зрозумілим, що колишні уявлення про спеціалізовану освіту (із урочно-предметним поділом їх, як у школі, і кафедрально-факультетним, як у виші) повинні поступатися місцем знанню композитному, що ґрунтується на залученні різних здібностей, на плекання різних типів інтелекту. Великі ресурси національного виховання в цьому відношенні залучені вочевидь незадовільно. Скажімо, немає сумнівів, що образотворче мистецтво має викладатися в усіх класах середньої школи та на усіх факультетах усіх вищів без винятку.

10. Вже принаймні століття (насправді набагато довше) відчутно відбувається процес генералізації людської діяльності. Корисне і функціональне поєднується із художнім і естетичним. Метафорою цього процесу інтеграції виступає, скажімо дизайн у його широкому розумінні (дизайн технічний, дизайн одягу, дизайн ідейний тощо). Отже, компетентісна освіта, про яку багато і слушно говорять, має бути не тільки зорієнтована на реальне і досить жостке життя, але й прищеплювати смак до гармонії, добра і краси, без яких ніяке знання нічого не варте.

УДК 37.014

*Процька С.М., канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри соціальної філософії,
філософії освіти та освітньої політики
Навчально-наукового інституту філософії
та освітньої політики Українського*